

Trasa spacerowa po cmentarzu Stare Powązki „śladami nauk o zarządzaniu w PW”

„... aby historia nie odchodziła z ludźmi”

Nie należy mylić cmentarzy: Stare Powązki (inaczej Powązki Cywilne) i Powązki Wojskowe (inaczej Powązki Komunalne), są one niedaleko od siebie i oba mają aleje zasłużonych, więc o pomyłkę łatwo. W okolicy znajduje się kilka innych historycznych cmentarzy: Żydowski, Ewangelicko-Augsburski, Ewangelicko-Reformowany, Muzułmański; razem są objęte ochroną dziedzictwa kulturowego jako pomnik historii narodowej.

Warszawski cmentarz Stare Powązki o powierzchni 43 ha jest położony na terenie dzielnicy Wola, między ulicami: Okopową, Powązkowską, Tatarską i Jana Ostroroga (oficjalny adres: Powązkowska 14). Opiekę nad nim sprawuje Kuria Metropolitalna Warszawska, którą reprezentuje zarząd cmentarza. Rolę opiekuna społecznego pełni Społeczny Komitet Opieki nad Starymi Powązkami im. Jerzego Waldorffa. Cmentarz został założony 4 listopada 1790 na działce podarowanej przez rodzinę Szymanowskich. Poświęcono go 20 maja 1792 w obecności króla i początkowo zajmował powierzchnię ok. 2,6 ha. W 1792 ukończono tam budowę kościoła św. Karola Boromeusza, ufundowanego przez duchowieństwo warszawskie, a zaprojektowanego przez Dominika Merliniego. Jeszcze przed poświęceniem cmentarza wystawiono tam również tzw. katakumby. Od 1812 wielokrotnie powiększono teren cmentarza. W 2014 cmentarz, razem z pięcioma innymi nekropoliami tworzącymi zespół zabytkowych cmentarzy wyznaniowych na Powązkach, został uznany za pomnik historii. W 2019 na cmentarzu znajdowało się ok. 70 tys. nagrobków, pochowanych jest ponad milion osób. Historię cmentarza, jak i biografie pochowanych osób są opisane w licznych, łatwo dostępnych publikacjach.

Plan cmentarza można pobrać z oficjalnej strony internetowej <https://cmentarz.stare-powazki.pl/>, na której znajduje się także wyszukiwarka grobów wspólna dla głównych cmentarzy warszawskich (należy pamiętać, że uwzględnia ona dane z ostatniej inwentaryzacji, na dzień opracowania tego spacerownika to rok 2019). Można także zainstalować w urządzeniu mobilnym aplikację „Stare Powązki” (do pobrania z portalu Sklep Play), ma ona liczne funkcje typu: wyszukiwanie grobów czy tematyczne trasy zwiedzania, analogiczne do niniejszego spacerownika.

Na cmentarz Stare Powązki można wejść przez kilka bram. Z ulicy Powązkowskiej: Brama I (imienia Pięciu Poległych, z lewej strony wejścia do kościoła św. Karola Boromeusza, bardzo często zamknięta), Brama II (imienia św. Honoraty, z prawej strony kościoła, zalecana do skorzystania), Brama IV (blisko zbiegu z ulicą Tatarską, zazwyczaj otwarta). Z ulicy Tatarskiej Brama V (mniej więcej w połowie muru cmentarnego wzdłuż tej ulicy, bardzo często zamknięta). Z ulicy Ostroroga Brama VI (mniej więcej w połowie muru cmentarnego wzdłuż tej ulicy, zazwyczaj otwarta) oraz Brama VII na rogu z ulicą Wawrzyszewską (bardzo często zamknięta). Od ulicy Spokojnej jest Furtka (bardzo często zamknięta). Nie ma Bramy III.

Trasa spaceru opisana dalej zaczyna się do Bramy II, ale wejść można każdą z bram i w opisie trasy, jak i na końcu tekstu, wskazano jak i gdzie dołączyć do trasy. Trasa biegnie w koło i zawsze można przejść ją całą i wyjść tą samą bramą, którą się weszło. Należy wziąć pod uwagę, że oznaczenia cyfrowe i literowe kwater nie zawsze są ciągłe, częściowo liczbowe, a częściowo dużymi i małymi literami, co wynika ze stopniowej rozbudowy cmentarza w jego przeszło 200-letniej historii, więc trzeba uważać na opis trasy i słupki graniczne na rogach kwater (z tym, że każda kwatera ma tylko jeden taki słupek, na jej północno-wschodnim rogu). Alejki układają się dość dokładnie wg osi: północ - południe oraz wschód - zachód. W ramach kwater numeracja rzędów biegnie ze wschodu na zachód, a numeracja miejsc w ramach rzędu z północy na południe. W opisie trasy znajdują się wskazówki dotyczące usytuowania grobów sugerowanych do odwiedzenia (w nawiązaniu do tytułowych śladów nauk o zarządzaniu) oraz podstawowe informacje o osobach pochowanych, więcej informacji o nich znajduje się na stronie internetowej Wydziału Zarządzania Politechniki Warszawskiej <https://wz.pw.edu.pl/Wydzial/Tradycja>. Przy okazji oczywiście warto obejrzyć inne groby, przy Bramie II są tablice informacyjne wskazujące miejsca pochówku znanych osób, analogiczne

informacje są w Internecie, a w niniejszym spacerowniku wskazano w przypisach niektóre z takich osób pochowanych w mijanych kwaterach (większość z tych osób ma biografie w Wikipedii).

Opisany spacer zajmuje dobre 2 godziny, więc lepiej zaopatrzyć się w coś do picia. Przed wybraniem się warto wydrukować plan trasy naszkicowany na podstawowym planie cmentarza i niniejszy opis. Z uwagi na nieciągłość oznaczeń kwater naprawdę łatwo się zgubić i wtedy plan bardzo się przydaje. Najlepiej jest po wejściu do danej kwatery, po odwiedzeniu wskazanego grobu, powrócić dokładnie w miejsce, z którego się weszło do kwatery, to gwarancja niezgubienia się. W miarę możliwości warto też wziąć zmiotkę, a osobno szczotkę z twardym włosiem (tzw. ryżową) do czyszczenia grobów z mchu, aby choć powierzchownie sprzątnąć niektóre groby; zwłaszcza te Karola Adamieckiego, Zygmunta Rytla i Piotra Drzewieckiego wymagają troski. Należy też pamiętać, że na cmentarzu w ogóle nie ma toalet, jedynie po drugiej stronie ul. Powązkowskiej na wysokości Bramy IV jest toaleta publiczna w podziemiu kwiaciarni, a na rogu ul. Powązkowskiej z ul. Słodowiecką zazwyczaj stoi toaleta toi-toi.

Wchodząc na cmentarz przez Bramę II im. św. Honoraty (znajduje się tu tablica informacyjna z planem cmentarza oraz tablice informacyjne wskazujące miejsca pochówku znanych osób) należy pójść wprost alejką między kwaterami 13 (z lewej) i 15 (z prawej), a za nimi skręcić w lewo w alejkę, która nosi nazwę Kościelnej (większość alejek nie nosi nazw), i pójść tą alejką między kwaterami 13 i 14¹, następnie kolejno między: 11² i 12, 9³ i 10 (na tyłach kościoła), 7⁴ i 8, 5 i 6 (w tym miejscu dołącza się do trasy wchodząc na cmentarz przez Bramę I), 3 i 4, 1⁵ i 2, 181 i 159⁶, po czym skręcić w prawo i pójść alejką między kwaterami 158 (z lewej) i 159, dochodząc do kwater 162 i 163⁷. W kwaterze 162 (rząd 4, miejsce 23) jest pochowany profesor Michał Kaczorowski.

Michał Kaczorowski (1897-1975)

W latach 1925-30 pracował w redakcji tygodnika „Polska Gospodarcza” (sekretarz redakcji i w dziale „Przemysł i Handel”). W 1930 r. przeszedł do służby państwowej. Pracował kolejno w charakterze referenta ds. budownictwa mieszkaniowego w Departamencie Samorządowym Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i w Biurze Ekonomicznym Prezesa Rady Ministrów. Od 1935 był naczelnikiem Wydziału Ekonomicznego Ministerstwa Skarbu, a jednocześnie członkiem zarządu Polskiego Towarzystwa Reformy Mieszkaniowej i wiceprzewodniczącym Biura Planowania Regionalnego w Warszawie. W czasie obrony Warszawy we wrześniu 1939 r. pełnił funkcję komisarza Ministerstwa Skarbu organizując finansowanie batalionów robotniczych. Wtedy wstąpił do PPS. W czasie okupacji był członkiem konspiracyjnej Komisji Urbanistycznej miasta Warszawy, przewodniczył pracom Biura Planowania Regionalnego, prowadził studia teoretyczne nad problemami lokalizacji oraz wykładał w Wolnej Wszechnicy Polskiej. Używał wtedy pseudonimu Semper. Wybuch powstania warszawskiego zastał go na prawym brzegu Wisły, po wyzwoleniu tej części Warszawy udał się do Lublina i w listopadzie 1944 r. został szefem Biura Planowania i Odbudowy przy Prezydium PKWN. W kwietniu 1945 r. został Ministrem Odbudowy (zajmował je do kwietnia 1949 r., zastąpiony przez Mariana Spychalskiego). Był posłem. Od 1949 r. był też dyrektorem naczelnym Instytutu Budownictwa Mieszkaniowego. W Politechnice Warszawskiej wykładał od 1946 r., w marcu 1948 r. objął katedrę Ekonomiki Osiedli na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej. Został też wtedy profesorem nadzwyczajnym, a w 1965 r. profesorem zwyczajnym.

¹ Kwatera 14: Gustaw Holoubek (1923-2008) – aktor (rząd 1, miejsce 1)

² Kwatera 11: Henryk Wieniawski (1835-1880) – kompozytor (rząd 4, miejsce 1)

³ Kwatera 9: Tekla Justyna (1782-1861) i Mikołaj (1771-1844) Chopinowie – rodzice kompozytora (rząd 4, miejsce 1); Stanisław Moniuszko (1819-1872) – kompozytor (rząd 3, miejsce 1); Stanisław Konarski (1700-1773) – pijar (tablica na tylnej ścianie kościoła); Wojciech Bogusławski (1757-1829) – dramaturg (tablica na tylnej ścianie kościoła)

⁴ Kwatera 7: Stanisław Car (1882-1938) – marszałek Sejmu 1935-38 (rząd 6, miejsce 28) oraz Jan Zdzisław Nowak-Jeziorański (1914-2005) – tzw. kurier z Warszawy (rząd 4, miejsce 30)

⁵ Kwatera 1: Tadeusz Baird (1928-1981) – kompozytor (rząd 2, miejsce 27)

⁶ Kwatera 159: Józef Elsner (1769-1854) - nauczyciel Fryderyka Chopina (rząd 5, miejsce 1)

⁷ Kwatera 163: Miron Białoszewski (1922-1983) – poeta, pisarz (rząd 1, miejsce 5) oraz Melchior Szymanowski (1724-1794) – fundator cmentarza (rząd 6, miejsce 5)

Teraz należy wrócić do alejki i udać się między kwaterami 162 i 158 alejką o nazwie Katakumbowa, następnie między 163 i 159 (w tym miejscu dołącza się do trasy wchodząc na cmentarz przez Furtkę), kierując się wzdłuż Alei Zasłużonych po lewej stronie i kwater o symbolach od 2 do 20 po prawej⁸. Przy okazji jest możliwość zapoznania się z grobami zasłużonych. Stoi tu długi budynek katakumb, groby zasłużonych są po obu jego stronach oraz w samych katakumbach, warto więc przejść wzdłuż budynku od strony północnej (czyli zgodnie z dotychczasową alejką), następnie przejść z powrotem wewnątrz budynku katakumb, a potem obejść go od strony południowej. Po stronie północnej są to groby starsze⁹, z reguły sprzed II wojny światowej, po stronie południowej groby bliższe czasom nam współczesnym. W Alei Zasłużonych (miejsce 1-70) jest pochowany **profesor Wojciech Świętosławski**.

Wojciech Świętosławski (1881-1968)

Rektor Politechniki Warszawskiej, minister, kilkakrotnie nominowany do Nagrody Nobla w dziedzinie chemii. W latach 1911–1918 pracował w Laboratorium Termochemicznym im. Ługinina na Uniwersytecie Moskiewskim. W 1917 przedłożył swoją pracę magisterską pt. *Związki dwuazowe*, ze względu na swoją doniosłość praca została przyjęta jako doktorska. W 1918, po odzyskaniu niepodległości przez Polskę, wrócił do kraju. W 1919 został powołany na stanowisko profesora zwyczajnego chemii fizycznej Politechniki Warszawskiej. W 1922 stanął na czele Komisji Danych Termochemicznych Międzynarodowej Unii Chemicznej, koordynującej prace nad oznaczaniem ciepła spalania. Rozwinął nowy kierunek badań kalorymetrycznych, tzw. mikrokalorymetrię. W 1928 został wiceprezesem Międzynarodowej Unii Chemicznej, w 1934 prezesem Komisji Danych Fizykochemicznych, w 1938 przewodniczącym Międzynarodowej Komisji Wzorców Fizykochemicznych. Był rektorem Politechniki Warszawskiej (1928-1929), prezesem Polskiego Towarzystwa Chemicznego (1925–1926). Członkiem Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, Polskiej Akademii Umiejętności (1934–1946 wiceprezes), Akademii Nauk Technicznych. Od 12 października 1935 do 15 maja 1936 był ministrem wyznań religijnych i oświecenia publicznego w rządzie Mariana Zyndrama-Kościałkowskiego i od 16 października 1936 do 30 września 1939 w rządzie Felicjana Sławoja Składkowskiego. Niestety w 1937 r. dopuścił wprowadzenie getta ławkowego dla studentów żydowskich w polskich uczelniach wyższych, akceptując tzw. paragraf aryjski w statutach stowarzyszeń studenckich. W latach 1935–1939 zasiadał w Senacie RP z powołania przez prezydenta. W tym czasie opracował pierwszy czterotomowy podręcznik *Chemia fizyczna*. Po wybuchu II wojny światowej wyjechał do Stanów Zjednoczonych, gdzie przebywał do jej końca. Był tam profesorem na uniwersytecie w Pittsburgu i w Instytucie Badań Przemysłowych Mellona. Wynalazł wtedy kriometr do oznaczania stopnia czystości substancji. W 1946 wrócił do Polski, zorganizował Katedrę Chemii Fizycznej na Uniwersytecie Warszawskim i został kierownikiem Katedry Chemii Fizycznej Stosowanej na Politechnice Warszawskiej. Został też kierownikiem Działu Fizykochemicznego w Instytucie Chemii Ogólnej, który później został przekształcony w Instytut Chemii Fizycznej PAN. Z chwilą powołania do życia Polskiej Akademii Nauk został kierownikiem Zakładu Fizykochemii Podstawowych Surowców Organicznych. Był autorem przemysłowych metod uzyskiwania niektórych związków ze smoły węglowej. Pracował do 1960 r. Był nominowany do nagrody Nobla w dziedzinie chemii w latach 1936, 1950, 1957, 1958, 1960 i 1962. Zasadniczo zajmował się chemią i technologią chemiczną, ale był aktywny także na polu prakseologii formującej się w latach 50. XX wieku.

Idąc stroną południową katakumb z prawej mamy budynek katakumb i groby zasłużonych, a z lewej mijamy kolejno kwatery od numeru 164 do numeru 173¹⁰.

⁸ Kwatera 6: Maria Kownacka (1894-1982) – pisarka (rząd 1, miejsce 19);

Kwatera 8: Antoni Blikle (1845-1912) – cukiernik (rząd 4, miejsce 26);

Kwatera 10: Cyprian Godebski – poeta (rząd 4, miejsce ostatnie);

Kwatera 12: Wojciech Żywny – nauczyciel Chopina (rząd 2, miejsce 20);

Kwatera 18: Krzysztof Komeda – muzyk (rząd 6, miejsce 29)

⁹ W Alei Zasłużonych po stronie północnej lub w katakumbach są m. in. pochowani: Maria Kalergis (1822-1874) – pianistka;

Stanisław Wojciechowski (1869-1953) – prezydent Polski; Tadeusz Dołęga-Mostowicz (1898-1939) – pisarz;

Florian Fukier (1772-1837) – kupiec, Hugo Kołłątaj (1715-1812) – ksiądz, polityk i publicysta;

Michał Kazimierz Ogiński (1728-1800) – hetman; Michał Poniatowski (1736-1794) – prymas Polski;

Dominik Merlini (1730-1797) - architekt

¹⁰ W kwaterach wzdłuż Alei Zasłużonych po stronie południowej są m. in. pochowani:

Kwatera 166: Jan Zachwatowicz (1900-1983) – architekt (rząd 6, miejsce 25); Stanisław Herbst (1907-1973) – warsawianista;

Miłosz Korybut-Wiśniowiecki – prawnik (rząd 5, miejsce 11);

Kwatera 167: Władysław Hańcza (1905-1977) – aktor (rząd 3, miejsce 3);

Kwatera 169: Stefan Wiechecki (Wiech) (1896-1979) – pisarz (rząd 2, miejsce 8);

Kwatera 170: Jerzy Andrzejewski (1909-1983) – pisarz (rząd 3, miejsce 7).

W kwaterze 171¹¹ pochowany jest **Tadeusz Sokołowski (rząd 6, miejsce 5)**.

Tadeusz Sokołowski (1892-1960)

Urodził się 20.11.1892 w Charkowie, zmarł 16.12.1960 w Warszawie. Ojciec Mikołaj (inżynier górniczy), matka Jadwiga z domu Kwiatkowska, córka adwokata, żona Janina z domu Gołkowska (1894-1969), bezdzietny. Kształcenie podstawowe i średnie odbył w Warszawie i w Krakowie, gdzie w 1911 uzyskał maturę. Studiował na Politechnice w Karlsruhe w latach 1911-14, a następnie w Politechnice Wiedeńskiej w latach 1916-18, gdzie na Wydziale Maszyn uzyskał tytuł inżyniera. Znał biegle 5 języków. W Wyższej Szkole Technicznej im. Wawelberga i Rotwanda, a następnie w Politechnice Warszawskiej wykładał przede wszystkim przedmioty związane z eksploatacją środków transportu, ale także jako jeden z pierwszych organizację transportu oraz mierniki efektywności i niezawodności transportu. Pracował: 1918-19 Fabryka Maszyn L.Zieleniewski w Krakowie (konstruktor); 1919-20 Skoda Austro-Daimler - Biuro inżynierskie w Krakowie (referent techniczny); 1921-27 Austro-Daimler - Oddział w Poznaniu (kierownik działu); 1928 Varsovie Automobile s.a. (kierownik działu); 1929 Auto Koncern sp. z o.o. (kierownik działu); 1930-34 Citroen sp. z o.o. w Warszawie (kierownik działu); 1935-38 Polski Fiat s.a. – przedstawicielstwo Państwowych Zakładów Inżynierii (dyrektor); 1939 Lilpop, Rau i Lowenstein s.a. (kierownik działu); 1940 Zarząd Miejski w Warszawie (wicedyrektor Zakładu Oczyszczania Miasta); 1941-44 Liefeldt i Schiffner – warsztat mechaniczny (korespondent); 1945-46 Państwowy Urząd Samochodowy (dyrektor); 1945-47 Wyższa Szkoła Techniczna im. Wawelberga i Rotwanda (wykładowca); 1947-48 Motozbyt – Przedsiębiorstwo Państwowe (dyrektor); 1948-57 Ministerstwo Komunikacji (naczelnik wydziału, pod koniec radca); 1950-60 Politechnika Warszawska, Wydział Komunikacyjny. Wyróżnienia: Srebrny Krzyż Zasługi (1946), Medal X-lecia PRL (1956), Złoty Krzyż Zasługi (1957).

Za katakumbami kontynuacja trasy tą samą alejką między kwaterami (uwaga na zmiany systemu symboli kwater) kolejno: 174 (z lewej) i 22 (z prawej)¹², 175 i 24¹³, 176 i 26, 28w¹⁴ i 28, 30w¹⁵ i 30, 32w i 32, B¹⁶ i 34. Po lewej stronie kolejną jest **kwatery A**, w której pochowany jest **Erazm Ursyn-Pruszyński (rząd 4, miejsce 16)**.

Erazm Ursyn-Pruszyński (1953-2018)

Studiował na Wydziale Mechanicznym Technologicznym Politechniki Warszawskiej, w Instytucie Organizacji Zarządzania, gdzie też w roku 1977 podjął pracę, ale dość szybko ją zmienił. Prowadził Wieczystą Fundację im. Ksawerego i Mieczysława Pruszyńskich, sponsorującą m.in. Nagrodę Polskiego PEN Clubu, obecnie imienia Ksawerego, Mieczysława i Erazma Pruszyńskich

Wzdłuż tej samej alejki następną z lewej strony jest **kwatery C**, w niej pochowany jest **profesor Jan Dmochowski (rząd 3, miejsce 30)**.

Jan Dmochowski (1877-1928)

Studiował w Szkole Handlowej im. Kronenberga w Warszawie. Absolwenci tej szkoły zorganizowali pod przewodnictwem Augusta Zielińskiego Prywatne Męskie Kursy Handlowe, a później Wyższą Szkołę Handlową (dzisiejsza Szkoła Główna Handlowa w Warszawie). Następnie studiował w elitarnej Szkole Nauk Politycznych w Paryżu. Związał się z Towarzystwem Kooperatystów propagującym idee spółdzielczości i solidaryzmu społecznego. Odbył gruntowne studia nad ruchem spółdzielczym w kilku krajach Europy Zachodniej. Po powrocie do kraju w 1906 związał się przede wszystkim z Wyższą Szkołą Handlową, był także wykładowcą na Kursach Handlowych Żeńskich J. Siemiradzkiej, na Uniwersytecie Warszawskim, w Szkole Mechaniczno-Technicznej im. Hipolita Wawelberga i Stanisława Rotwanda (1906-30, przedmioty: ekonomia polityczna, geografia handlowa), w Politechnice Warszawskiej (na Wydziałach: Inżynierii Wodnej oraz Mechanicznym wykładał ekonomię) i w Wyższej Szkole Wojennej Sztabu Generalnego. Interesowała go zarówno ekonomia teoretyczna, jak i praktyczna. Łączył propagowanie nowoczesnych metod zarządzania (był wielkim zwolennikiem koncepcji Henriego Fayola) z kierowaniem warszawską fabryką Frageta, znaną w Polsce i na świecie z wytwarzania luksusowych nakryć stołowych wykonanych z plateru – mosiądzu pokrytego srebrem. Dziś wyroby tej fabryki możemy podziwiać w muzeach i antykwariatach. W pracy badawczej zajmował się głównie problematyką monetarną. Prowadził wykłady z: ekonomii, organizacji i administracji przemysłu, organizacji przedsiębiorstwa oraz spółdzielczości. Był

¹¹ Kwatera 171: Bolesław Leśmian (1879-1937) – poeta (rząd 3, miejsce 25); Karol Małcużyński (1922-1984) – dziennikarz (rząd 5, miejsce 24)

¹² Kwatera 22: Władysław Podkowiński (1866-1895) – malarz (rząd 3, miejsce 30)

¹³ Kwatera 24: Adam Minchejmer (1907-1959) – profesor Politechniki Warszawskiej (rząd 1, miejsce 30)

¹⁴ Kwatera 28w: Franciszek Kleeberg (1888-1941) – generał (rząd 2, miejsce 2)

¹⁵ Kwatera 30w: Stanisław Latało (1954-1974) – filmowiec (rząd 5, miejsce 11)

¹⁶ Kwatera B: Stanisław Lilpop (1817-1866) – przemysłowiec (rząd 1, miejsce 4)

członkiem założycielem Towarzystwa Ekonomistów i Statystyków Polskich, które doprowadziło do powstania Głównego Urzędu Statystycznego. W latach 1925-1928 był profesorem i członkiem Senatu Wyższej Szkoły Handlowej. W 1928 wybrany został na rektora Szkoły, który to urząd sprawował tylko przez kilka miesięcy do momentu śmierci. Dla uczczenia powołano fundację stypendialną jego imienia.

Kontynuacja trasy tą samą alejką między kwaterami: D (z lewej) i 40 (z prawej), a następnie E i 42, po prawej stronie alejki w **kwaterze 46** są pochowani: **profesor Karol Adamiecki (rząd 2, miejsce 22)** i **dr Michał Junosza-Stępowski (rząd 2, miejsce 16)**.

Karol Adamiecki (1866-1933)

Obok Fryderyka Winsłowa Taylora i Henry'ego Fayola jeden z twórców nauk o zarządzaniu. Sformułował prawa: harmonii doboru, harmonii działania organów pracy zbiorowej, optymalnej produkcji, które obok praw podziału pracy i koncentracji stały się teoretycznymi podstawami nauki organizacji i kierownictwa. W 1891 ukończył Petersburski Państwowy Instytut Technologiczny, gdzie uzyskał dyplom inżyniera technologa. W latach 1891–1898 pracował w Hucie Bankowej w Dąbrowie Górniczej, najpierw w biurze technicznym, a potem jako asystent kierownika walcowni. Prowadził tam pierwsze badania organizacji produkcji, w których wyniku zaproponował technikę zapisywania harmonogramów pracy. Dokonał też usprawnień konstrukcyjnych walcarek. W 1898 został szefem oddziału walcowni Zakładów Hutniczych Hartmana w Ługańsku. Tam usprawnił proces walcowania blach grubych, obniżając koszt ich wytwarzania. W 1901 został dyrektorem technicznym w Towarzystwie Akcyjnym Walcowni Rur i Żelaza w Jekatierinosławiu (obecnie Dniepr). Tam także dokonał własnych usprawnień procesu walcowania oraz prowadził ogólniejsze badania czynników oddziałujących negatywnie na organizację produkcji. Najwcześniejszą wersję opracowanych przez siebie zasad organizacji pracy zbiorowej przedstawił w lutym 1903 roku w Towarzystwie Technicznym w Jekatierinosławiu w formie odczytu. Referat wywołał żywą reakcję inżynierów rosyjskich. Następnie objął stanowisko dyrektora Zakładów Hutniczych w Ostrowcu Świętokrzyskim, gdzie podczas wielodniowego strajku wykazał solidarność z robotnikami, zaś rok później objął stanowisko dyrektora w Towarzystwie Akcyjnym Ceramicznym „Korwinów” koło Częstochowy. Tam również dokonał istotnych usprawnień procesu suszenia wyrobów ceramicznych, przekonstruował prasy, znacznie podnosząc ich wydajność, zbilansował wykorzystanie ciepła w urządzeniach cegielni, także doprowadzając do zmniejszenia strat i wydatków ciepła. W 1908 w Stowarzyszenie Techników w Warszawie przedstawił koncepcję ekonomicznych aspektów procesu produkcji, publikując ją w 1909 w „Przeglądzie Technicznym”. W 1911 zrezygnował z dalszej kariery w przemyśle, założył własne biuro techniczno-konsultacyjne i jako doradca w zakresie organizacji produkcji współpracował z zakładami przemysłowymi, m.in. z fabryką wagonów i maszyn Lilpop, Rau i Loewenstein w Warszawie i zakładami stalowymi K. Rudzki i S-ka w Mińsku Mazowieckim. W 1913 był wykładowcą Kursu dla Inżynierów Wydziału Technicznego Towarzystwa Kursów Naukowych w Warszawie. Podczas I wojny światowej był doradcą kilku wielkich zakładów hutniczych w Rosji. Po odzyskaniu niepodległości Piotr Drzewiecki, przyjaciel Adamieckiego, w 1919 założył wraz z nim stowarzyszenie „Liga Pracy”. W 1918 podjął pracę na Politechnice Warszawskiej, wykładając walcownictwo i kuźnictwo. Od 1922 aż do śmierci kierował na Wydziale Mechanicznym Katedrą Zasad Organizacji Pracy i Przedsiębiorstw Przemysłowych. W 1924 przewodniczył polskiej delegacji na I Międzynarodowy Kongres Naukowej Organizacji w Pradze. Wygłosił tam referat *Harmonizacja jako jedna z głównych podstaw organizacji naukowej*, który przyniósł mu międzynarodowe uznanie. W tym samym roku na I Zjeździe Polskiej Naukowej Organizacji Pracy w Warszawie wygłosił referat *Stanowisko inżyniera jako kierownika zakładów wytwórczych*. Powołano tam Komitet Wykonawczy Zrzeszeń Naukowej Organizacji Pracy w Polsce, a on sam został prezesem Komitetu. W 1925 Adamiecki doprowadził do utworzenia przy Muzeum Przemysłu i Rolnictwa w Warszawie autonomicznego Instytutu Naukowej Organizacji i Kierownictwa (obecnie Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa), wzorowanego na czechosłowackiej Masarykowej Akademii Pracy, pomyślanego jako ośrodek rozwijania badań w tej dziedzinie i wdrażania ich zastosowań praktycznych. Został również jego pierwszym dyrektorem. Dzięki jego zabiegom w 1925 nie doszło do rozbitcia międzynarodowego ruchu naukowej organizacji pracy. Na IV Kongresie w 1929 w Paryżu został wybrany wiceprzewodniczącym Międzynarodowego Komitetu Naukowej Organizacji z siedzibą w Genewie. Był także członkiem korespondentem Akademii Nauk Technicznych. Odznaczony: Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, Orderem Lwa Białego (Czechosłowacja), Złotą Odznaką Międzynarodowego Komitetu Naukowej Organizacji.

Michał Junosza-Stępowski (1922-1995)

W latach 1940-42 uczył się w Państwowej Szkole Budowy Maszyn i Elektrotechniki im. Wawelberga i Rotwanda, a w 1943 w Państwowej Wyższej Szkole Technicznej. W latach 1943-44 należał do AK, został ciężko ranny w 1944. W 1946 podjął studia w Politechnice Łódzkiej na Wydziale Mechanicznym, a dokończył je w Politechnice Warszawskiej na Wydziale Mechanicznym (dyplom 1950). W latach 1950-57 pracował w Biurze Projektowym Zakładów Przemysłu Metalowego PROZAMET (ostatnio jako generalny projektant). Następnie dla Związku Spółdzielczości Inwalidów zorganizował Przedsiębiorstwo Sprzętu Rehabilitacyjnego, w którym był dyrektorem.

Wyspecjalizował się w projektowaniu stanowisk roboczych i siedzisk. W 1965 podjął pracę w Politechnice Warszawskiej na Wydziale Mechaniki Precyzyjnej w Katedrze Ekonomiki i Organizacji Produkcji, specjalizując się w ergonomii. W 1971 Katedra została włączona do Instytutu Organizacji Zarządzania na Wydziale Mechanicznym Technologicznym PW. W 1971 uzyskał stopień doktora na podstawie rozprawy *Metoda projektowania stanowisk montażu ręcznego wyrobów mechaniki precyzyjnej*. Odbił staże w Austrii, Czechosłowacji, Francji, Jugosławii. Był działaczem Towarzystwa Naukowego Organizacji i Kierownictwa (m.in. członkiem zarządu Oddziału Warszawskiego) oraz redaktorem pisma „Przegląd Organizacji”. Odznaczony: Krzyżem Walecznych (1944), Złotym Krzyżem Zasługi, Złotą Odznaką Honorową TNOiK. Był bratem aktora i piosenkarza Jeremy J-S (1925-2001) oraz bratankiem aktora Kazimierza J-S (1880-1943).

W dotychczasowym kierunku, w następnej po prawej stronie **kwaterze 48** jest pochowana **Helena Leppert (rząd 1, miejsce 32)**.

Helena Leppert (1894-1976)

Od 1911 uczyła się w szkole Kursy Handlowe Stefana Rogulskiego w Warszawie, nabywając umiejętności księgowych. Podjęła pracę w firmie prywatnej, a po wyjściu za mąż zajęła się domem i dziećmi. Na nowo podjęła pracę w czasie II wojny światowej. Całe powstanie warszawskie przetrwała w Warszawie, a po nim trafiła z rodziną do obozu przejściowego w Pruszkowie. Kilka dni po wypuszczeniu z tego obozu zmarł jej mąż. Cały dobytek i mieszkanie spłonęły w trakcie powstania. Po wojnie zajęła się uruchomieniem zniszczonej Wytwórni Farb i Lakierów należącej przed wojną do jej rodziny, była kierownikiem administracyjno-handlowym do czasu jej upaństwowienia w 1950. W latach 1952-62 pracowała w Politechnice Warszawskiej, na Wydziale Mechanicznym Technologicznym, w Katedra Organizacji, Ekonomiki i Planowania w Przemśle Budowy Maszyn jako starsza księgowa. Potem przeszła na emeryturę.

Kontynuacja trasy tą samą alejką między kwaterami: F/G¹⁷ (z lewej) i 48 (z prawej), a następnie 72 i 50, 73 i 52, 74 i 54, 75 i 56. Po lewej stronie kolejną jest **kwatera 76**, w której pochowany jest **doc. dr Jerzy Piekutowski (rząd 4, miejsce 4)**.

Jerzy Piekutowski (1918-1986)

W 1939 ukończył studia na Politechnice Warszawskiej, na Wydziale Mechanicznym. Pracował w: 1939 Fabryka Karabinów w Warszawie (konstruktor), 1939-40 Zakłady Włókiennicze Scheibler-Grohmann w Łodzi (inżynier ruchu), 1940-45 kierownik szkół zawodowych w Radzynie Podlaskim i w Żelechowie, a także nauczyciel tajnego liceum matematyczno-przyrodniczego, a po wyzwoleniu w: Zakłady Węgierska Górka (szef produkcji), Wrocławskie Zakłady Metalurgiczne (dyrektor), Centralny Zarząd Przemysłu Motoryzacyjnego (główny metalurg), Przedsiębiorstwo Projektowania i Dostaw Inwestycyjnych (dyrektor techniczny), 1964-66 Wyższa Szkoła Ekonomiczna we Wrocławiu, Katedra Maszynoznawstwa (kierownik). W latach 1966-71 pracował w Politechnice Warszawskiej, na Wydziale Mechaniki Precyzyjnej, w Katedrze Organizacji i Ekonomiki Przemysłu, a od 1971 na Wydziale Mechanicznym Technologicznym, w Instytucie Organizacji Zarządzania. Ponadto był: 1960-63 członkiem Komitetu ds. Techniki przy Prezesie Rady Ministrów, 1961-64 członkiem Rady Naukowej Instytutu ORGMASZ, 1971-75 przewodniczącym Kolegium Opiniującego przy Ministrze Przemysłu Maszynowego. Specjalizował się w zagadnieniach ekonomiki przemysłu i projektowania zakładów przemysłowych. Prowadził szkolenia dla Centralnego Ośrodka Doskonalenia Kadr Kierowniczych, Ośrodka Postępu Technicznego w Warszawie i Katowicach, Stowarzyszenia Inżynierów Mechaników Polskich, Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, Stowarzyszenia Odlewników Polskich. W 1970 roku obronił doktorat pt. *Badania nad niektórymi zależnościami parametrów występujących przy programowaniu mechanizacji w przemyśle maszynowym*, którego promotorem był prof. Seweryn Chajtman. Odbił staże zagraniczne, m.in. w: Anglii, Czechosłowacji, Danii, Francji, Niemczech, USA, Szwecji, Włoszech i Związku Radzieckim. Odznaczony: Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem 10-lecia PRL, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Srebrną Odznaką zasłużonego dla rozwoju przemysłu maszynowego.

Za kwaterą 76 należy skrócić w lewo i pójść alejką między kwaterami kolejno (uwaga na zmiany systemu symboli kwater): 76 (z lewej) i 77 (z prawej), 87 i 88, 96¹⁸ i 97, w **kwaterze 97** jest pochowany **profesor Kazimierz Wojciechowski (rząd 2, miejsce 18)**.

¹⁷ Kwatera F/G: Zygmunt Dobrowolski (1891-1981) – profesor Politechniki Warszawskiej (rząd 4, miejsce 11)

¹⁸ Kwatera 96: Kazimierz Junosza-Stępowski (1880-1943) – aktor (rząd 6, miejsce 9), stryj dra Michała Junosza-Stępowskiego

Kazimierz Wojciechowski (1905-1994)

Polski pedagog, profesor nauk humanistycznych (1961), działacz społeczny, od 1955 nauczyciel akademicki, głównie na Uniwersytecie Warszawskim. Od 1927 był członkiem Polskiej Partii Socjalistycznej. Działalność o charakterze oświatowym i pedagogicznym rozpoczął w Towarzystwie Uniwersytetu Robotniczego (TUR), gdzie od 1929 do 1938 był członkiem Zarządu Głównego. Działał również w Organizacji Młodzieży TUR, a przede wszystkim w tzw. Czerwonym Harcerstwie TUR, gdzie w latach 1931-1938 był wiceprzewodniczącym Rady Głównej, którą kierował Stanisław Dubois. W ramach działalności harcerskiej był współredaktorem miesięcznika „Gromada”. W czasie okupacji hitlerowskiej organizował tajne nauczanie w Liceum im. Limanowskiego w Warszawie. Był również od 1942 członkiem Wydziału Oświaty Dorosłych w Departamencie Oświaty i Kultury Delegatury Rządu na Kraj. Aresztowany przez gestapo 14 stycznia 1944 i więziony na Pawiaku. Uwolniony, uczestniczył w działaniach tworzenia samorządu w trakcie powstania warszawskiego na Żoliborzu. Po wyzwoleniu członek „lubelskiej” PPS. 1946-1948 sekretarz generalny ZG TUR. Po 1948 poświęcił się pracy naukowej w zakresie pedagogiki i samokształcenia, osiągając tytuł profesora zwyczajnego. Popularyzator dorobku Czerwonego Harcerstwa. W 1981 współtwórca i pierwszy przewodniczący Stowarzyszenia Oświatowców Polskich. W Politechnice Warszawskiej pracował w Instytucie Nauk Ekonomiczno-Społecznych w latach 1974-75.

Teraz należy powrócić do alejki i pójść w dotychczasowym kierunku między kwaterami 106 (z lewej) i 107 (z prawej), 204 i X, 213 i 214. Następnie trzeba skręcić w lewo i pójść między kwaterami kolejno: 213 (z lewej) i 224 (z prawej), 212 i 223, 211 i 222, 210 i 221, 209¹⁹ i 220, 208 i 219. Kolejną po prawej stronie jest **kwatera 218**, w której pochowani są: **profesor Wojciech Gasparski (rząd 2, miejsce 25)** i **docent Bolesław Jakubowski (rząd 3, miejsce 32)**.

Wojciech Gasparski (1936-2022)

Pochodził ze Śląska. Studia wyższe ukończył na Politechnice Śląskiej (1953–1958). Studia doktoranckie odbył w Zakładzie Prakseologii PAN (1965–1967). Pracę doktorską dotyczącą zastosowań prakseologii do procesów decyzyjnych w projektowaniu technicznym obronił w Instytucie Podstawowych Problemów Techniki PAN w 1969. Rozprawę habilitacyjną poświęconą teorii projektowania w ujęciu prakseologicznym przedstawił na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej, uzyskując stopień doktora habilitowanego w 1978 roku. Tytuł profesora nauk humanistycznych uzyskał w 1985 roku na wniosek Rady Naukowej Instytutu Filozofii i Socjologii PAN. Przez szesnaście lat pełnił funkcje wiceprzewodniczącego i przewodniczącego Rady Naukowej Instytutu Filozofii i Socjologii PAN. W 1995 roku został profesorem Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Zarządzania im. Leona Koźmińskiego (obecnie Akademia Leona Koźmińskiego) w Warszawie, w której pełnił funkcję prorektora ds. badań naukowych. Był dyrektorem Centrum Etyki Biznesu (CEBI) prowadzonego wspólnie przez IFiS PAN oraz Akademię Leona Koźmińskiego w Warszawie. Sformułował program prakseologii działań przygotowawczych, wzbogacił prakseologię o ujęcie prakseometryczne, a także zrekonstruował podejście systemowe w nauce współczesnej jako styl rozwiązywania problemów. Założył Pracownię Metodologii Projektowania, którą kierował przez 20 lat. Kierował Zakładem Prakseologii PAN i Zakładem Prakseologii i Naukoznawstwa IFiS PAN. Na podstawie programu metodologii nauk Kazimierza Ajdukiewicza opracował oryginalną koncepcję metodologii projektowania. Stworzył oryginalną interpretację filozofii Tadeusza Kotarbińskiego jako systemu filozofii praktyczności. Był jednym z założycieli, wieloletnim prezesem, a następnie prezesem honorowym Towarzystwa Naukowego Prakseologii. Istotnym obszarem działalności Wojciecha Gasparskiego było naukoznawstwo. Był wieloletnim członkiem, przewodniczącym oraz honorowym członkiem Komitetu Naukoznawstwa PAN. Wojciech Gasparski był założycielem i dyrektorem oraz tutorem Collegium Invisibile – placówki kształcącej metodą tutorialną wybitnie utalentowanych studentów w zakresie nauk humanistycznych, społecznych, ekonomicznych i pedagogicznych. W 2004 roku otrzymał godność członka honorowego Collegium. Wiele uwagi poświęcił zagadnieniom etyki w biznesie, gospodarce i zarządzaniu. Wprowadził tę problematykę jako subdyscyplinę filozoficzną na VI Polskim Zjeździe Filozoficznym oraz zorganizował po raz pierwszy w historii Polskich Zjazdów Filozoficznych odrębną sekcję poświęconą filozofii i etyce biznesu. W 1994 roku zainicjował ogólnopolskie Seminarium Etyki w Biznesie, Gospodarce i Zarządzaniu (EBIGOZA), na którym prezentowane są projekty badawcze, wyniki badań oraz doświadczenia edukacyjne w zakresie etyki biznesu. Zainicjował powstanie Polskiego Stowarzyszenia Etyki Biznesu EBEN Polska i przewodniczył jego Radzie Programowej. W 1999 roku stworzył i został dyrektorem Centrum Etyki Biznesu CEBI, wspólnego przedsięwzięcia Akademii Leona Koźmińskiego i Instytutu Filozofii i Socjologii PAN. Centrum stanowi ośrodek badań i studiów na rzecz rozwoju etyki biznesu w Polsce oraz miejsce spotkań liderów biznesu i świata akademickiego. W latach 80. i 90. pracował w Instytucie

¹⁹ Kwatera 209: Bolesław Prus (Aleksander Głowacki) (1847-1912) – pisarz (rząd 1, miejsce 3) oraz Waław Sieroszewski (1859-1945) – pisarz (rząd 2, miejsce 10)

Organizacji Systemów Produkcyjnych na Wydziale Mechanicznym Technologicznym Politechniki Warszawskiej. Odznaczony Krzyżami Komandorskim i Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Bolesław Jakubowski (1885-1968)

Urodził się 18.04.1885 w mieście Kars na Kaukazie (obecnie Turcja), zmarł w 1968 w Warszawie. Ojciec Jan, matka Maria (1864-1921) z domu Posemkiewicz, żona Halina (1895-1985) z domu Zaleska. W 1903 ukończył gimnazjum w Tyflisie (obecnie Tbilisi, Gruzja). Studiował w Instytucie Elektrotechnicznym w Petersburgu, który ukończył w 1915 jako inżynier elektryk I kategorii. Bezpośrednio po studiach został powołany do carskiej armii, do wojsk łączności. W odrodzonej Polsce podjął w 1919 r. pracę w Centrali Telegraficznej w Warszawie jako kierownik techniczny. Od 1927 pracował w Ministerstwie Poczty i Telegrafów na stanowisku wicedyrektora Departamentu Technicznego. Równolegle od 1923 pracował w Politechnice Warszawskiej na Wydziale Elektrycznym w Katedrze Prądów Słabych. W czasie II wojny światowej pracował najpierw w Szkole Budowy Maszyn i Elektrotechniki im. Wawelberga i Rotwanda, a następnie w Państwowej Szkole Elektrycznej 2-go stopnia jako kierownik Wydziału Elektrycznego. W sierpniu 1944 został wywieziony do obozu w Pruszkowie, a następnie zwolniony, mieszkał w Milanówku i w Łowiczu. W marcu 1945 wznowił pracę w Ministerstwie Poczty i Telegrafów, a równocześnie pracę w Politechnice Warszawskiej w Zakładzie Techniki Łączenia (na stanowisku docenta) oraz w Wyższej Szkole Inżynierskiej im. Wawelberga i Rotwanda. Oprócz wykładów z o urządzeniach telegraficznych w obu uczelniach wykładał „Korespondencję handlową”.

W stosunku do dotychczasowego kierunku należy skrócić w prawo między kwatery 218 (z lewej) i 219, a potem ponownie w prawo między kwatery 231 (z lewej) i 219, a następnie pójść między kwaterami kolejno: 232 (z lewej) i 220 (z prawej), 233²⁰ i 221, 234 i 222, 235 i 223, 236 i 224. Po prawej stronie kolejną jest **kwatery 225**, w której pochowany jest **profesor Aleksander Dyżewski (rząd 6, miejsce 18)**.

Aleksander Dyżewski (1883-1970)

Inżynier dróg i mostów w Warszawie. Profesor, dziekan i rektor Politechniki Warszawskiej (1954–1956). W 1910 rozpoczął studia na Wydziale Inżynierii Lądowej Szkoły Politechnicznej we Lwowie. W 1914 z powodu rozpoczęcia I wojny światowej musiał na trzy lata przerwać studia, by w 1917 podjąć je na Wydziale Inżynierii Budowlanej Politechniki Warszawskiej. Kolejna przerwa w studiach miała miejsce od 11 listopada 1918 do 17 listopada 1920, gdy pełnił służbę w Wojsku Polskim, początkowo w pułku inżynierskim, a następnie w batalionie saperów. Politechnikę Warszawską ukończył w 1921, uzyskując dyplom inżyniera dróg i mostów. Podjął pracę w Poznaniu w Towarzystwie Robót Inżynierskich. W 1923 został tam kierownikiem biura technicznego. Zaprojektował i zrealizował gmach fabryki kotłów parowozowych dla Dyrekcji Kolejowej w Poznaniu oraz kilka mostów i wiaduktów. Po powrocie do Warszawy w 1924 rozpoczął pracę w Towarzystwie Akcyjnym Zakładów Przemysłowych Budowlanych Fr. Martens i A. Daab, początkowo jako kierownik robót Centralnych Warsztatów Lotniczych w Dęblinie i innych obiektów na tym lotnisku, a od 1927 jako dyrektor techniczny tego Towarzystwa. Kierował także budowami: tunelu kolejowego linii średnicowej w Warszawie, kościoła ss. Felicjanek w Wawrze, Miejskiej Piekarni Mechanicznej przy ul. Prądzyńskiego w Warszawie, Cegielni Miejskiej na Burakowie, Warszawskiej Dyrekcji Kolejowej przy ul. Targowej, siedziby polskiej YMCA przy ul. Konopnickiej, biblioteki Wyższej Szkoły Handlowej, Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych w Warszawie. W 1937 został głównym kierownikiem budowy lotniska w Małaszewiczach koło Brześćcia., którym był do wybuchu II wojny światowej. Podczas okupacji niemieckiej był w Warszawie, w latach 1941–1944 pracował dla Towarzystwa Zakładów Przemysłowo-Budowlanych. Po upadku powstania warszawskiego wywieziono go do Bochni, skąd udał się do Krakowa, gdzie do początku 1945 zajmował się pracą naukową. Na początku 1945 miał organizować politechnikę w Gdańsku, ale przyjął propozycję Rady Wydziału Inżynierii Politechniki Warszawskiej i rozpoczął prowadzenie wykładów z organizacji i administracji budowy. W tym samym czasie wznowił pracę w Towarzystwie Zakładów Przemysłowo-Budowlanych, gdzie pracował do 1949. W 1949 uzyskał stopień doktora nauk technicznych na Wydziale Inżynierii Politechniki Warszawskiej, a rok później habilitował się. W 1950 został kontraktowym profesorem nadzwyczajnym w pierwszej w Polsce Katedrze Organizacji i Administracji Budowy (od 1952 Organizacji i Mechanizacji Budowy), a od 1952 był kierownikiem tej katedry. W 1954 uzyskał nominację na profesora nadzwyczajnego organizacji i administracji budowy, a w 1962 został profesorem zwyczajnym. Ponadto w latach 1951–54 był dziekanem Wydziału Budownictwa Przemysłowego, a w latach 1954–1956 rektorem Politechniki Warszawskiej. Od 1960 r. kierownik Katedry Organizacji, Mechanizacji i Ekonomiki Budowy na Wydziale Inżynierii Budowlanej. Twórca subdyscypliny naukowej technologia i organizacja budowy. W 1963 przeszedł na emeryturę. Był również propagatorem ruchu racjonalizatorskiego, opiekunem naukowym Stołecznego Klubu Racjonalizatorów Budownictwa, wiceprzewodniczącym Komitetu Współpracy Racjonalizatorów

²⁰ Kwatera 233: Stanisław Noakowski (1867-1928) – architekt (rząd 1, miejsce 1); Michał Belina-Prażmowski (1891-1920) – legionista, rotmistrz WP (rząd 6)

z Naukowcami, członkiem zarządu Gabinetu Technicznego dla Racjonalizatorów przy Warszawskiej Radzie Związków Zawodowych oraz wiceprzewodniczącym Rady Delegatów Politechniki Warszawskiej do spraw współpracy naukowców z racjonalizatorami. Był również członkiem założycielem Polskiego Związku Inżynierów i Techników Budownictwa, a od 1952 członkiem Komitetu Inżynierii Lądowej Polskiej Akademii Nauk. Odznaczony: Orderem Sztandaru Pracy, Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi. Jest patronem jednej z warszawskich ulic. Polski Związek Inżynierów i Techników Budownictwa rokrocznie przyznaje Medal im. prof. Aleksandra Dyżewskiego w nagrodę za wybitne osiągnięcia naukowe i praktyczne z zakresu inżynierii przedsięwzięć inwestycyjnych i procesów budowlanych.

Teraz trzeba wrócić do zbiegu kwater 236 i 237 i pójść między nimi (tj. zmienić dotychczasowy kierunek skręcając w lewo), w **kwaterze 237** pochowany jest **profesor Zygmunt Straszewicz (rząd 4, miejsce 25)**.

Zygmunt Straszewicz (1860-1927)

Pierwszy rektor Politechniki Warszawskiej.

Studia matematyczne rozpoczął na Cesarskim Uniwersytecie Warszawskim. W 1881 został oskarżony o przynależność do socjalistycznej Gminy Warszawskiej, ale sprawę umorzono. W 1883 za udział w wiecu studenckim przeciwko carskiemu kuratorowi oświaty został relegowany z uczelni i wyjechał kontynuować studia do Szwajcarii. Dyplom inżyniera mechanika uzyskał na Wydziale Budowy Maszyn Politechniki w Zurychu. Po powrocie do Warszawy w 1887 roku rozpoczął nauczanie matematyki w Gimnazjum Wojciecha Górskiego w Warszawie. W połowie 1889 wyjechał do Niemiec, gdzie pracował jako konstruktor w niemieckim przemyśle budowy maszyn w Berlinie i Magdeburgu, a następnie przy budowie stacji elektrycznej we Włoszech. W 1893 wrócił do kraju z zamiarem zamieszkania na stałe w Warszawie. Wkrótce pod zarzutem prowadzenia nielegalnej działalności oświatowej został aresztowany i osadzony w Cytadeli Warszawskiej, a następnie zesłany w trybie administracyjnym do Rosji. Przez osiem lat pracował jako elektrotechnik w fabryce Dnieprowskiej w Kamieńskim i w Kijowie. Od 1902, kiedy to wrócił do Warszawy, zajmował się działalnością dydaktyczną, naukową oraz popularyzatorską. Do 1919 nauczał matematyki i mechaniki w Szkole Mechaniczno-Technicznej Wawelberga i Rotwanda oraz w Towarzystwie Kursów Naukowych w Warszawie. Wykładał rachunek różniczkowy i całkowy oraz diagnostykę ciał sztywnych. Na Wydziale Matematyczno-fizycznym był także dziekanem w 1915. Od początku 1915 brał udział w obywatelskich pracach nad zorganizowaniem politechniki w Warszawie. 15 listopada 1915 mianowano go pierwszym rektorem Politechniki Warszawskiej. Był bardzo zaangażowany w rozwój Politechniki. W roku akademickim 1915/16 był współorganizatorem Towarzystwa Bratniej Pomocy i Koła Elektryków, a także współzałożycielem Towarzystwa Przyjaciół Politechniki Warszawskiej. Jako rektor wykazywał się odwagą i niezależnością wobec niemieckich władz okupacyjnych. W latach 1917-1919 pełnił funkcję prorektora Politechniki Warszawskiej, co potem stało się tradycją, że były rektor w kolejnej kadencji jest prorektorem. W 1916 był członkiem Rady Nadzorczej Towarzystwa Polskiej Macierzy Szkolnej. Od 1916 był wykładowcą mechaniki teoretycznej na Wydziale Budowy Maszyn i Elektrotechniki (podzielonym w 1921 na wydziały: Mechaniczny i Elektryczny). W 1919 otrzymał nominację na profesora zwyczajnego i objął Katedrę Mechaniki Teoretycznej, najpierw na Wydziale BMiE, później na Wydziale Mechanicznym. W 1926, w uznaniu zasług dla Politechniki Warszawskiej, został mianowany jej profesorem honorowym. Od 1902 współpracował z „Przeglądem Technicznym”, a w 1909 był redaktorem tego pisma. Napisał wiele rozpraw naukowych, artykułów publicystycznych oraz publikacji popularnonaukowych. Liczne publikacje o charakterze popularyzatorskim zamieszczał m.in. w czasopismach: „Wszelchświat”, „Przegląd Techniczny”, „Wektor”. Zasadniczo był matematykiem i elektromechanikiem, ale prowadził także wykłady z ekonomii politycznej oraz z tego zakresu opublikował kilka wielokrotnie wznawianych monografii: *Najważniejsze zadania szkoły*, *Od czego zależy bogactwo narodów*, *Rola przemysłu w niepodległej Polsce*, *Zarys ekonomii politycznej*. Był wielkim wsparciem dla Karola Adamickiego we wprowadzaniu naukowego zarządzania do programu kształcenia Politechniki.

Za kwaterą 237 po lewej stronie warto zwrócić uwagę na kwaterę 250²¹. Natomiast zasadnicza trasa skręca w prawo między kwaterami 251²² (z lewej) i 237 (z prawej), za nimi należy skręcić w lewo między kwaterę 251 (z lewej) i **kwaterę 252** (z prawej), w której pochowany jest **dr Ludwik Michał Uzarowicz (rząd 4, miejsce 17)**.

Ludwik Michał Uzarowicz (1930-1996)

W latach 1950-54 studiował w Państwowej Wyższej Szkole Technicznej im. H. Wawelberga i S. Rotwanda, a po jej włączeniu w 1951 do Politechniki Warszawskiej tamże, W latach 1954-61 pracował w Oddziale Inżynieryjno-Ekonomicznym Wydziału Mechanicznego Technologicznego, w Katedrze Organizacji, Ekonomiki i Planowania

²¹ Kwatera 250: Stefan Grot-Rowecki (1895-1944) – komendant AK (rząd 3, miejsce 22)

²² Kwatera 251: Jerzy Łojek (1932-1986) – historyk, pisarz (rząd 1, miejsce ostatnie)

w Przemysle Budowy Maszyn pod kierownictwem prof. Seweryna Chajtmana. Był synem profesora Ludwika Uzarowicza, ostatniego rektora Państwowej Wyższej Szkoły Technicznej im. H. Wawelberga i S. Rotwanda przed jej włączeniem do Politechniki Warszawskiej.

Teraz należy kontynuować spacer między kwaterami kolejno: 266 (z lewej) i 267 (z prawej), 278 i 279, za nimi po lewej stronie jest **kwatery 293**²³, w której jest pochowany **profesor Zbigniew Gackowski (rząd 6, miejsce 28)**.

Zbigniew Gackowski (1929-2013)

W latach 1949-53 studiował na Wydziale Mechanicznym Politechniki Wrocławskiej, gdzie uzyskał tytuł zawodowy inżyniera mechanika. II st. studiów odbył w latach 1953-55 w Politechnice Warszawskiej, na Wydziale Mechanicznym Technologicznym, w Oddziale Inżynierijno-Ekonomicznym. Stopień naukowy doktora nauk technicznych uzyskał w 1968 na Politechnice Warszawskiej na Wydziale Mechanicznym Technologicznym (rozprawa *Organizacja kompleksowych systemów przetwarzania danych*), gdzie pracował do roku 1976 w Instytucie Organizacji Zarządzania, kiedy to wyjechał do Stanów Zjednoczonych do Uniwersytetu Michigan jako stypendysta badawczy Fundacji Fullbrighta. Później był profesorem na Uniwersytecie Purdue w Fort Wayne (stan Indiana) oraz w Baruch College w Nowym Jorku. Od 1984, przez ponad 25 lat, pracował na stanowisku profesora w California State University Stanislaus. W 2008 został wyróżniony honorowym tytułem Outstanding Research, Scholarship, and Creative Activity Professor przez ten uniwersytet. Podczas swojej kariery naukowej profesor Gackowski opublikował ponad 200 artykułów naukowych i kilka książek. Przed wyjazdem do USA pełnił szereg funkcji kierowniczych w polskiej gospodarce i administracji, w tym od 1971 był Dyrektorem Generalnym Krajowego Biura Informatyki z odpowiedzialnością za opracowanie i wdrożenie planu informatyzacji Polski dla sektora publicznego. O tym okresie rozwoju polskiej informatyki i udziale w nim Z. Gackowskiego pisze prof. Andrzej Targowski w książce *The History, Present State, and Future of Information Technology*. To w tym okresie podłożono podwaliny pod kilkudziesięcioletni, sięgający czasów obecnych, naznaczony wieloma sukcesami, rozwój informatyki teoretycznej, aplikacyjnej oraz kompetencji informatycznych w Polsce. Jego pamięci poświęcono także numer 21/2014 periodyku „Praxology”.

Teraz należy wrócić do rogu kwater 278 i 279, a następnie w stosunku do dotychczasowej trasy skrócić w lewo między kwaterami 278 (z lewej) i 293 (z prawej), kolejną z prawej jest **kwatery 292**, w niej pochowany jest **profesor Jan Edmund Korytkowski (rząd 2, miejsce 22)**.

Jan Edmund Korytkowski (1901-1983)

W czasie I wojny światowej w latach 1916-18 przebywał z rodzicami w Rosji w Taganrogu i chodził tam do szkoły. Po powrocie wstąpił do Polskiej Organizacji Wojskowej, a między VII a X.1920 służył w 41 pułku piechoty, ale został zwolniony z uwagi na wadę wzroku. W 1921 zdał maturę w Gimnazjum Matematyczno-Przyrodniczym w Suwałkach. W 1928 uzyskał tytuł zawodowy mgra inżyniera chemika po studiach na Politechnice Warszawskiej. Na ostatnim roku studiów był asystentem. Po studiach pracował w Monopolu Spirytusowym, a po wybuchu II wojny światowej założył z kolegami spółdzielnię pracy. W czasie powstania warszawskiego był członkiem drużyny ratowniczej na Żoliborzu. Po powstaniu warszawskim wraz z rodziną został wywieziony przez Niemców do Kazimierzy Wielkiej. Od 1949 równolegle do pracy zawodowej wykładał w Wyższej Szkole Administracji Gospodarczej w Katowicach oraz w Politechnice Gliwickiej na Wydziale Chemicznym, a od 1951 na Politechnice Warszawskiej przedmiot „*Ekonomika, organizacja i planowanie w przemyśle chemicznym*”. Łączył pracę na Wydziale Chemicznym, gdzie m.in. był prodziekanem i zastępcą profesora w Katedrze Mechaniki Technicznej z pracą na Wydziale Mechanicznym Technologicznym w Katedrze Organizacji, Ekonomiki i Planowania w Przemysle Budowy Maszyn (w latach 1956-61 zastępca profesora). Wykładał także w Szkole Głównej Planowania i Statystyki (1950-51). Działał w Stowarzyszeniu Inżynierów i Techników Przemysłu Chemicznego.

Teraz należy wrócić do alejki i w stosunku do dotychczasowej trasy zawrócić kierując się w stronę muru od ulicy Ostroroga, tj. między kwatery 293 (z lewej) i 278 (z prawej), a następnie pójść między kwaterami kolejno: 294 i 279, 295 i 280, 296 i 281, 297 i 282, 298 i 283, 299 i 284, po lewej stronie jest **kwatery 299a** (w tym miejscu dołącza się do trasy wchodząc na cmentarz przez **Bramę VII**), w której jest pochowany **profesor Stanisław Płużański (rząd 1, miejsce 27)**.

Stanisław Płużański (1879-1951)

Profesor zwyczajny Akademii Górniczej oraz Politechniki Warszawskiej, dziekan Wydziału Mechanicznego Politechniki Warszawskiej, specjalista z zakresu budowy silników spalinowych, obrabiarek, organizacji przemysłu

²³ Kwatery 293: Józef Węgrzyn (1884-1952) – aktor (rząd 4, miejsce 5)

maszynowego. Wykształcenie wyższe – dyplom inżyniera budowy maszyn – uzyskał na Politechnice Darmstadzkiej. W 1906 podjął pracę konstruktora, a następnie kierownika działu warszawskiej wytwórni silników spalinowych Ursus. Z biegiem lat zainteresowania prof. Płuzańskiego zwróciły się w kierunku projektowania i budowy zakładów przemysłowych. Od 1926 brał czynny udział w budowie Polskich Zakładów Skoda, będąc jednocześnie dyrektorem i członkiem zarządu wytwórni, później zaś ich doradcą technicznym. Niezależnie od pracy w przemyśle, prowadził ożywioną działalność dydaktyczną. W latach 1909-1916 wykładał technologię metali i maszynoznawstwo w ramach Kursów Wieczornych dla techników, oraz mechanikę w ramach Kursów dla cukrowników (1910), a także nowości w dziedzinie silników spalinowych w ramach Wykładów dla inżynierów (1913) na Wydziale Technicznym Towarzystwa Kursów Naukowych w Warszawie. W 1915 należał do grona współorganizatorów Politechniki Warszawskiej. Od 1928 prowadził wykłady z dziedziny uzbrojenia na Wydziale Mechanicznym Politechniki Warszawskiej. W 1931 został mianowany profesorem zwyczajnym i kierownikiem Zakładu w Katedrze Obróbki Metali na Wydziale Mechanicznym Politechniki Warszawskiej. W okresie międzywojennym interesował się sprawami związanymi z usprawnieniem wytwarzania, będąc członkiem założycielem Instytutu Naukowej Organizacji w Warszawie. Wkrótce po założeniu Akademii Nauk Technicznych w Warszawie został jej członkiem korespondentem. W 1929 objął przewodnictwo Komisji Techniki Warsztatowej w Polskim Komitecie Normalizacyjnym. Był członkiem wielu stowarzyszeń technicznych, m.in. Stowarzyszenia Inżynierów Mechaników Polskich, Towarzystwa Wojskowo – Technicznego oraz Instytutu Inżynierów Mechaników w Londynie. Pierwszy prezes (1940–1941) Stowarzyszenia Techników Polskich w Wielkiej Brytanii. W latach 1935–1936 i 1936–1937 był dziekanem Wydziału Mechanicznego Politechniki Warszawskiej. W czasie II wojny światowej przebywał początkowo we Francji, później od 1940 w Anglii, zajmując się organizowaniem polskiego ośrodka studiów politechnicznych. W latach 1946/47 oraz 1947/48 sprawował po raz drugi obowiązki dziekana Wydziału Mechanicznego Politechniki Warszawskiej. W 1950 został przewodniczącym Komisji Mechaniki Wydziału V Nauk technicznych Akademii i pełnił tę funkcję do końca życia. Jedną z najważniejszych jego prac książkowych była *Mobilizacja przemysłu na potrzeby obrony kraju*, wydana w Warszawie w 1934 (w krótkim czasie przetłumaczono ją na język francuski, niemiecki i rosyjski). W okresie przymusowego pobytu za granicą wydał w Londynie w 1941 książkę *Szkolnictwo techniczne w Wielkiej Brytanii*. Ostatnie lata swojego życia niemal w całości poświęcił młodzieży studiującej na Politechnice Warszawskiej. W 1919 pierwszy profesor w historii Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Od 1923 członek korespondent Akademii Nauk Technicznych w Warszawie. Odznaczony Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski. Po II wojnie światowej prowadził na Wydziale Mechanicznym Politechniki wykłady nt. *zasad produkcji*.

Teraz należy skierować się między kwatery 299a (z lewej) i 284a (z prawej). W **kwaterze 284a** jest pochowany **Wacław Engelard (rząd 4, miejsce 13)**.

Wacław Engelard (1907-1985)

Urodził się 26.09.1907 w Nasielsku, zmarł w 1985 w Warszawie. W 1927 uzyskał maturę w Gimnazjum Państwowym w Ciechanowie. W 1928 odbył służbę wojskową. Potem podjął studia na Wydziale Prawa Uniwersytetu Warszawskiego (brak informacji, czy je ukończył). Od 1930 studiował na Wydziale Inżynierii Politechniki Warszawskiej, ukończył je w 1938 z dyplomem inżyniera budownictwa lądowego. Przez cały okres nauki w szkole średniej i na studiach utrzymywał się sam z pracy dorywczej. Po wybuchu wojny znalazł się na terenach zajętych przez wojska sowieckie, w trakcie próby przedostania się do Polski centralnej został zatrzymany i wywieziony na wschód. W 1942 po powstaniu armii Andersa został zwolniony i dołączył do niej, przechodząc ewakuację do Iranu, Iraku, Egiptu, a następnie uczestniczył w kampanii włoskiej, w tym w bitwie pod Monte Cassino. W 1946 został ewakuowany do Anglii. Jego stopień oficerski (podporucznik z przedwojennym przydziałem do 41. pułku piechoty) został zweryfikowany dopiero w 1945, więc całą służbę w armii Andersa odbył jako szeregowiec. Do Polski powrócił pod koniec 1947. Od 1954 do emerytury w 1969 pracował w Politechnice Warszawskiej, na Wydziale Inżynierii Budowlanej, w Katedrze Ekonomiki i Organizacji Pracy (współorganizator katedry), potem przekształconej w Katedrę Organizacji, Mechanizacji i Ekonomiki Budowy. Specjalizował się w zagadnieniach ekonomiki budowy, kosztorysowania i analiz ekonomicznych. Pracował: 1938-39 budowa osiedli robotniczych w Stalowej Woli (kosztorysant w nadzorze), 1939 Powiatowy Nadzór Drogowy w Nowym Sączu (referendarz), 1948 Warszawska Dyrekcja Odbudowy (naczelnik planowania i kontroli), 1949 Centralny Zarząd Budownictwa Przemysłowego (kierownik oddziału), 1949-51 Warszawska Dyrekcja Odbudowy (starszy inspektor budowlany), 1951-54 ODBDR (starszy inspektor budowlany), 1954 budowa Państwowej Opery ROMA (odbiorcy techniczne). Należał do Polskiego Związku Inżynierów i Techników Budownictwa, w latach 1948-49 był sekretarzem generalnym, a w latach 1949-50 członkiem Zarządu Głównego. Wyróżnienia: Medal za udział w II wojnie światowej, Medal za kampanię włoską w II wojnie, Medal za udział w bitwie pod Monte Cassino, Brązowy Krzyż Zasługi.

Teraz należy wrócić do alejki i udać się w kierunku muru cmentarza od ul. Ostroroga i w stosunku do dotychczasowej trasy skrócić w prawo między kwatery 284c (z lewej) i 284b, a następnie pójść między kwaterami kolejno: 284wc²⁴ (z lewej) i 284wb (z prawej), 257c i 257b, w **kwaterze 257c** jest pochowana **Olga Johann (rząd 2, miejsce 1)**

Olga Johann (1942-2017)

Ukończyła studia na Wydziale Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego. Była nauczycielką akademicką w Zakładzie Socjologii Politechniki Warszawskiej (1965–1968), następnie była zatrudniona w Poradni Wychowawczo-Zawodowej (1968–1989). W latach 1989–1990 pracowała w Biurze Interwencji Kancelarii Senatu, w latach 1990–1991 w Ministerstwie Edukacji Narodowej. W latach 1992–2006 zajmowała stanowiska kierownicze w Specjalistycznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej „TOP” w Warszawie. Sprawowała funkcję członka zarządu Polskiego Towarzystwa Psychologicznego. Zasiadała w Sejmiku Województwa Mazowieckiego (2002–2006), którego była wiceprzewodniczącą. Była radną Rady m.st. Warszawy, w której pełniła funkcję wiceprzewodniczącej. Działała w szeregu inicjatyw społecznych m.in. w ramach Fundacji „Pamiętamy”. Współtworzyła Fundację im. Jacka Maziarskiego. Była członkiem zarządu Fundacji Józefa Szaniawskiego. Przez wiele lat działała na rzecz dekomunizacji przestrzeni publicznej. Odznaczona: Krzyżem Kawalerskim i Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski oraz Krzyżem Wolności i Solidarności.

Teraz należy skrócić w lewo i udać się do Bramy VI. **W tym miejscu dołącza się do trasy wchodząc na cmentarz przez Bramę VI.** Stając do niej tyłem po lewej stronie jest **kwatera 154c**, w której pochowany jest **profesor Bronisław Biegeleisen-Żelazowski (rząd 7, miejsce 8).**

Bronisław Biegeleisen-Żelazowski (1881-1963)

Psycholog, inżynier, profesor Politechnik: Lwowskiej i Warszawskiej oraz Uniwersytetów Warszawskiego i Łódzkiego, współtwórca psychologii pracy w Polsce. W 1903 ukończył studia inżynierskie w c. k. Szkole Politechnicznej we Lwowie, gdzie w 1906 został docentem. 1909 na Politechnice Berlińskiej uzyskał habilitację. Od 1914 był zatrudniony w Dyrekcji miejskiego zakładu wodociągowego we Lwowie. Obowiązki zawodowe łączył z pracą naukową w c. k. Szkole Politechnicznej, jako doktor nauk technicznych i docent prywatny ogrzewania i wentylacji oraz społeczną jako zastępca skarbnika Krajowego Związku Zdrojowisk i Uzdrowisk we Lwowie. W 1920 założył w Krakowie Instytut Psychotechniczny. Na Uniwersytecie Poznańskim w 1936 otrzymał stopień naukowy doktora w zakresie filozofii. W latach 30. był kierownikiem Miejskiego Biura Organizacji Pracy w Krakowie. Po II wojnie światowej był profesorem nadzwyczajnym w Uniwersytecie Warszawskim, Uniwersytecie Łódzkim oraz w Politechnice Warszawskiej. W 1949 został pracownikiem naukowym w Instytucie Ekonomiki i Organizacji Przemysłu w Warszawie. Był założycielem w latach 60. Zakładu Psychologii przy Ośrodku Badań Transportu Samochodowego w Warszawie i kierował nim. Specjalizował się w zagadnieniach techniki sanitarnej, psychotechniki, psychologii pracy i organizacją pracy.

Teraz trzeba pójść alejką biegnącą pomiędzy kwaterami kolejno: 154d (z lewej) i 154c (z prawej), 155b i 155a, 146b i 146a, 138 i 137, po lewej stronie jest **kwatera 129**, w której jest pochowany **dr inż. Andrzej Kutyla (rząd 5, miejsce 12).**

Andrzej Kutyla

Urodził się 10.03.1939 w Warszawie, zmarł w 28.03.2021 w Warszawie. W latach 1952-56 uczył się w Technikum Budowlanym Ministerstwa Budownictwa Przemysłowego uzyskując tytuł zawodowy technika. W latach 1956-59 pracował w Biurze Projektów Leśnictwa jako asystent projektanta. Studiował na Politechnice Warszawskiej, na Wydziale Mechanicznym Technologicznym, w Oddziale Inżynieryjno-Ekonomicznym, dyplom mgra inż. uzyskał w 1967. W trakcie studiów w roku 1963 pracował w Zakładach Mechanicznych Ursus. Pracę w Politechnice Warszawskiej, na Wydziale Mechanicznym Technologicznym podjął w 1966 r. jeszcze jako student i był początkowo pracownikiem technicznym. W latach 1972-75 odbył studia aspiranckie (doktoranckie) w Instytucie Inżynieryjno-Ekonomicznym w Leningradzie, broniąc na koniec doktorat nt. „Organizacyjno-planetarnej predposyłki sozdanija automatizirovnojj systemy upravlenija (ASU) techničeskoj podgotowki proizwodstwa (tpp) na naszinostroitelnych predprijatach (PNR)”. Po 1977 r. przeszedł do pracy w Ministerstwie Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki.

Teraz trzeba kontynuować dotychczasową alejką między kwaterami 129 (po lewej) i 128, kolejną po lewej stronie jest **kwatera 123**, w której jest pochowany **profesor Bohdan Dederko (rząd 5, miejsce 9).**

²⁴ Benedykt Dybowski (1833-1930) – zoolog (rząd 2, 16)

Bohdan Dederko (1891-1969)

Był inżynierem. W 1925 w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie uzyskał stopień doktora na podstawie rozprawy *Najkorzystniejszy rozmiar gospodarstw wiejskich*. Był potem profesorem SGGW, specjalizował się w ekonomii rolnictwa. Po II wojnie światowej w Politechnice Warszawskiej na Wydziale Geodezji wykładał przedmioty: „zasady spółdzielczości”, „ekonomia rolna”, „organizacja drobnych gospodarstw wiejskich”. Publikował też teksty popularnonaukowe, często pod pseudonimem Mamutowicz.

Teraz należy wrócić do zbiegu kwater 129 i 128 i w stosunku do dotychczasowej trasy skrócić w prawo między kwaterami 122 (z lewej) i 128 (z prawej), a następnie kolejno: 121 i 127, 120 i 126, 119 i 125²⁵, po prawej stronie w **kwaterze 124²⁶** jest pochowany **profesor Wacław Nowak (rząd 3, miejsce 31)**.

Wacław Nowak (1886-1956)

Kształcił się w Seminarium Nauczycielskim w Jędrzejowie, w Szkole Mierniczej w Pskowie oraz w Instytucie Geodezyjnym w Moskwie. W latach 1907-1915 pracował jako mierniczy w Kałudze, Tambowsku i Twerze. W czasie I wojny światowej służył w Hydrotechnicznej Organizacji Przyfrontowej w Odessie jako kierownik robót. W czasie wojny 1920 roku służył jako urzędnik w drużynach kolejowych wojskowych przy 1. pułku wojsk kolejowych. W odrodzonej Polsce wykonywał wolny zawód mierniczego. Po powstaniu warszawskim wywieziony z rodziną do obozu w Pruszkowie, a następnie do obozu pod Włoszczową. W latach 1945-1956 pracował w Głównym Urzędzie Pomiarów Kraju (ostatnio jako wiceprezes). W Politechnice Warszawskiej, na Wydziale Mierniczym (dziś Geodezji) od 1945 r. zorganizował pierwszą w Polsce Katedrę Geodezyjnego Urządzania Terenów Rolnych, a w latach 1949-1953 pełnił funkcję dziekana tego Wydziału. Prowadził wykłady z tematyki szacowania nieruchomości. Działal w Stowarzyszeniu Techników (koło inżynierów mierniczych) w latach 1919-39 oraz w NOT po 1945. Odznaczony: Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Teraz należy wrócić do alejki i kontynuować trasę między kwaterami kolejno: 102 (z lewej) i 112 (z prawej), 101 i 111, 100²⁷ i 110, a następnie należy skrócić w lewo między kwatery 100 (z lewej) i 99 (z prawej), po prawej stronie jest **kwatera 90²⁸**, w której jest pochowany **profesor Zygmunt Rytel (rząd 3, miejsce 30)**.

Zygmunt Rytel (1880-1947)

Profesor nauk o zarządzaniu, dziekan Wydziału Organizacji Przemysłowej Wyższego Studium Nauk Społeczno-Gospodarczych w Katowicach (obecnie Uniwersytet Ekonomiczny).

Studiował w Instytucie Technologicznym w Petersburgu. W 1899 został usunięty z uczelni za udział w rozruchach studenckich; ponownie przyjęty w 1900, ukończył ją w 1904. W czasie studiów współpracował z kołami Polskiej Partii Socjalistycznej, m.in. przewoził bibułę przez Finlandię do Warszawy, drukował odezwy. Po ukończeniu studiów krótko przebywał w Łodzi, w 1905 wyjechał do Kurska; stamtąd przeniósł się do Towarzystwa Briańskich Zakładów Stalowych i Mechanicznych, gdzie pracował najpierw jako kierownik działu montażowego, a od 1916 jako dyrektor techniczny. Do wybuchu I wojny światowej odbył kilka podróży zagranicznych, m.in. do Paryża, zaznajamiając się tam z pracami F.W. Taylora i H. Fayola. W fabrykach briańskich prowadził pracę oświatową wśród robotników, założył bibliotekę, był współzałożycielem Towarzystwa Demokratycznego dla uchodźców polskich, którego został przewodniczącym. W 1919 powrócił R. do Polski i podjął pracę przy organizacji Państwowej Fabryki Karabinów w Warszawie, w latach 1921–1922 był jej dyrektorem. Następnie przez wiele lat był dyrektorem technicznym Warszawskiej Spółki Akcyjnej Budowy Parowozów. W 1935 związał się ze Stowarzyszeniem Mechaników Polskich z Ameryki, był członkiem jego zarządu i dyrektorem naczelnym do 1938, kiedy to został dyrektorem fabryki „Lilpop, Rau i Loewenstein”. Po wojnie zamieszkał w Katowicach, gdzie pracował jako doradca w Zjednoczeniu Przemysłu Taboru Kolejowego „Tasko” i Technicznym Zjednoczeniu Przemysłu Metalowego „Południe”. Jest zaliczany, obok Karola Adamieckiego, Edwina Hauswalda, Piotra Drzewieckiego i Stanisława Bienkowskiego, do wielkiej piątki polskich inżynierów organizatorów okresu międzywojennego, prekursorów współczesnego naukowego zarządzania. Profesor Zbigniew Martyniak scharakteryzował go jako „najwybitniejszego teoretyka wśród praktyków tworzących polską naukę organizacji, a zarazem najzagorzalszego praktyka wśród teoretyków”. Działal bardzo aktywnie w stowarzyszeniach technicznych i naukowych. Był w 1922 przewodniczącym Koła Mechaników Stowarzyszenia Techników Polskich w Warszawie. Obok Karola Adamieckiego należał do inicjatorów powołania do życia w 1923 Koła Inżynierów Naukowej Organizacji Pracy przy ST i został jego wiceprezesem, a w latach 1925–1927 prezesem. Wchodził w skład komisji, powołanej na

²⁵ Kwaterna 125: Zula Pogorzelska (1898-1936) – aktorka (rząd 1, miejsce 9)

²⁶ Kwaterna 124: Artur Karaszkiewicz (1935-2013) – profesor Politechniki Warszawskiej, Wydział Mechaniczny Technologiczny (rząd 5, miejsce 1) oraz Bronisław Kamiński (1907-1986) – botanik, ogrodnik (rząd 1, miejsce 25)

²⁷ Kwaterna 100: Grzegorz Przemek (1964-1983) – uczeń, w stanie wojennym zamordowany przez MO (rząd 1, miejsce 8)

²⁸ Kwaterna 90: Stanisław Cat-Mackiewicz (1896-1966) – pisarz, polityk (rząd 3, miejsce 27)

I Zjeździe Inżynierów Mechaników Polskich (1923), która doprowadziła do utworzenia Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, a następnie był przedstawicielem Koła Mechaników w tym komitecie. Należał do grupy założycieli (1926) Stowarzyszenia Inżynierów Mechaników Polskich, wchodził w skład jego zarządu w latach 1926–1937, w latach 1933–1934 był wiceprezesem. Wchodził w skład komitetów redakcyjnych organów prasowych SIMP: „Wiadomości SIMP” (od 1934) i „Przeglądu Mechanicznego” (od 1935). Zainicjował powstanie w ramach SIMP Sekcji Organizacji i Kierownictwa, której przewodniczył (zajmowała się przede wszystkim opracowaniem wzorcowych schematów organizacyjnych dla zakładów przemysłowych). Wziął udział w I Polskim Kongresie Inżynierów we Lwowie (1937), przewodnicząc obradom sekcji przemysłów konstrukcyjno-obróbkowych. Był członkiem Rotary Club. W związku z pełnionymi funkcjami dyrektorskimi w coraz większym stopniu interesował się naukową organizacją pracy, publikował na ten temat artykuły i wygłaszał referaty. Był w 1924 uczestnikiem I Zjazdu Polskiego Zrzeszeń Naukowej Organizacji Pracy. Od chwili założenia w 1925 brał udział w pracach Instytutu Naukowej Organizacji (od 1933 Instytut Naukowy Organizacji i Kierownictwa – INOiK), w latach 1933–1939 był członkiem Rady Instytutu i w latach 1933–1939 jej wiceprezesem. Należał do organizatorów Zjazdów Naukowej Organizacji, uczestniczył w Międzynarodowych Zjazdach Organizacji i Administracji; na jednym z nich w Rzymie (1927) wygłosił referat *Wpływ naukowej organizacji na podniesienie wydajności i zarobków w fabryce „Parowóz”*. Po śmierci K. Adamieckiego w 1933 powierzono mu wykłady i ćwiczenia z organizacji i zarządzania na Wydziałach Mechanicznym, Chemicznym i Architektury Politechniki Warszawskiej, które prowadził je do wybuchu II wojny światowej. Wiosną 1940 Niemcy zwolnili Z. Rytlę z funkcji dyrektora fabryki Lilpop, Rau i Loewenstein. W następnych latach okupacji prowadził warsztat mechaniczny. Po aresztowaniu prezesa INOiK Piotra Drzewieckiego (1942) przejął opiekę nad Instytutem, formalnie rozwiązany przez okupanta. W 1945 został dziekanem Wydziału Organizacji Przemysłowej Wyższego Studium Nauk Społeczno-Gospodarczych w Katowicach (w późniejszych latach przekształconego w Akademię Ekonomiczną im. Karola Adamieckiego, obecnie Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach). Był autorem kilkudziesięciu artykułów opublikowanych w Przeglądzie Technicznym i Przeglądzie Organizacji, poświęconych przede wszystkim naukowej organizacji pracy, kierownictwu, zarządzaniu, ale także roli inżyniera w życiu społeczno-gospodarczym, warunkom rozwoju techniki i różnorodnym problemom ekonomicznym. Był pierwszym teoretykiem organizacji, który sformułował definicje organizacji, kierownictwa, naukowej organizacji, działalności, funkcji, skuteczności, energii zaangażowania i sprawności działania, stosując przy ich objaśnianiu oryginalne interpretacje graficzne. Starał się przy tym oderwać od tradycyjnego podejścia przemysłowego i nadać im zakres uniwersalny, tzn. odnieść je do wszelkich rodzajów działalności. Tym samym można go uważać za jednego z prekursorów prakseologicznej teorii organizacji.

Teraz należy wrócić do alejki i pójść dalej między kwaterami kolejno: 91 (z lewej) i 90 (z prawej), 80 i 79, po lewej stronie jest **kwatery a**, w której pochowany jest **profesor Edward Lipiński (rząd 2, miejsce 12)**.

Edward Lipiński (1888-1986)

Ekonomista, działacz społeczny i uczestnik opozycji w PRL, współzałożyciel. W latach 1909–1912 studiował ekonomię na Uniwersytecie w Monachium oraz na Uniwersytecie w Lipsku. W 1913 kontynuował studia na Uniwersytecie w Zurychu. Po studiach, w latach 1914–1918, uczył historii w Gimnazjum Władysława IV w Warszawie i w latach 1916–1923 przedmiotów ekonomicznych na żeńskich Wyższych Kursach Handlowych J. Siemiradzkiej w Warszawie. Socjalista związany z PPS-Lewicą (1906–1918). Od 1923 pracował w Wyższej Szkole Handlowej w Warszawie. W 1925 uzyskał stopień doktora. W 1928 został dyrektorem założonego przez Eugeniusza Kwiatkowskiego Instytutu Badania Koniunktur Gospodarczych i Cen w Warszawie, którym kierował do 1939. W 1929 został profesorem zwyczajnym w Szkole Głównej Handlowej i był redaktorem naczelnym periodyku „Ekonomista”. W czasie okupacji niemieckiej 1939–1945 brał udział w tajnym nauczaniu. Wykładał ekonomię w tajnej Szkole Głównej Handlowej działającej w ramach legalnie działających szkół zawodowych. Współpracował z Departamentem Pracy Delegatury Rządu Londyńskiego i Biurem Studiów Armii Krajowej. Po upadku powstania warszawskiego wykładał na Kursach Akademickich w Częstochowie. Był prezesem Banku Gospodarstwa Krajowego w latach 1946–1948. Kierował Instytutem Gospodarki Narodowej w latach 1945–1949. Od 1949 profesor w Szkole Głównej Planowania i Statystyki i pracownik Uniwersytetu Warszawskiego (profesor na Wydziale Prawa i Administracji UW w latach 1949–1953). Założyciel Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego i jego prezes w latach 1945–1965. W latach 1956–1959 należał do Klubu Krzywego Koła, a w latach 1956-1962 był wiceprzewodniczącym Rady Ekonomicznej przy Prezesie Rady Ministrów. Jeden z założycieli Komitetu Obrony Robotników i Komitetu Samoobrony Społecznej „KOR”. Członek założyciel niezależnego Towarzystwa Kursów Naukowych. Członek Komisji Helsińskiej. W czasie zjazdu NSZZ „Solidarność” (1980) ogłosił zakończenie działalności KOR. Był członkiem: Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, Polskiej Akademii Nauk, francuskiej Akademii Nauk Moralnych i Politycznych, Międzynarodowego Instytutu Statystycznego, członkiem korespondentem British Academy i honorowym prezesem Międzynarodowego Towarzystwa Nauk Ekonomicznych. Nie jest to pewne, ale uważano go jako członka loży masonskiej „Kopernik”. Zajmował się teorią koniunktur oraz historią polskiej myśli ekonomicznej, opisał teorię równowag cząstkowych. Sam siebie określał socjalistą utopijnym.

Był pierwszym doktorem honoris causa Szkoły Głównej Planowania i Statystyki, także doktorem honoris causa Uniwersytetu w Nowym Jorku. Po II wojnie światowej prowadził wykłady z ekonomii społecznej na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej.

Teraz stojąc tyłem do muru cmentarza należy skierować się w lewo między małą kwaterą g (z lewej) i 63 (z prawej), w **kwaterze g** jest pochowana **profesor Zofia Zawadzka (rząd 4, miejsce 3)**.

Zofia Zawadzka (1950-2005) z domu Anderko

Studiowała w Szkole Głównej Planowania i Statystyki, w 1973 podjęła pracę w Politechnice Warszawskiej, gdzie od 2002 była kierownikiem Zakładu Ekonomiki Przedsiębiorstwa Bankowego. Odbiła staże naukowe w Stanach Zjednoczonych i Niemczech. W 1984 obroniła doktorat na Politechnice Warszawskiej, w 1992 habilitowała się w Szkole Głównej Handlowej pracą „*Reforma walutowa z 1948 r. i jej wpływ na niemiecki sukces gospodarczy*”, w 1998 otrzymała tytuł profesora. Od 1998 równoległe do pracy w Politechnice Warszawskiej pracowała w Katedrze Bankowości Szkoły Głównej Handlowej. Prowadziła badania nad zarządzaniem bankiem i ryzykiem bankowym. Pisała o transformacji systemowej w Polsce oraz konieczności dostosowania gospodarki i systemu bankowego do wymogów Unii Europejskiej, prowadziła analizę porównawczą systemów bankowych

Teraz należy skierować się między kwatery 61 (z lewej) i 62 (z prawej), a następnie kolejno: 59 i 60, 57 i 58, 55 i 56, 53 i 54, 51 i 52, 49 i 50, 47 i 48 (tu trasa już przebiegała wcześniej sąsiednią alejką), 45 i 46, 41 i 42. Teraz trasa skręca w lewo między kwatery 41 (z lewej) i 39 (z prawej), po lewej stronie jest **kwatery 65**, w której jest pochowany pierwszy prezydent Warszawy w odrodzonej Polsce **inż. Piotr Drzewiecki (rząd 3, miejsce 16)**.

Piotr Drzewiecki (1865-1943)

Absolwent Wydziału Mechanicznego Petersburskiego Instytutu Technologicznego i Instytutu Inżynierów Cywilnych w Petersburgu (studia ukończył w 1888 ze złotym medalem). Podczas studiów przewodniczący samopomocowej kasy studentów polskich w Petersburgu oraz bibliotekarz księgozbioru polskich studentów. Po powrocie do Królestwa Polskiego w 1889 rozpoczął pracę jako asystent dyrektora fabryki rur Hulczyńskiego w Sosnowcu. W latach 1890-1891 odbył podróż zagraniczną m.in. po Niemczech i Anglii w celu uzupełnienia swojej wiedzy. Po powrocie do kraju był inżynierem w przedsiębiorstwie budowlanym dróg i urządzeń technicznych "Kamiński i Grosman" (1891-1893). W 1893 do spółki z inż. Janem Jeziorańskim, kolegą ze studiów, założył przedsiębiorstwo pod nazwą Towarzystwo Budowy Maszyn i Urządzeń Sanitarnych Drzewiecki i Jeziorański Sp. Akc. (firma działała do 1939), specjalizująca się w produkcji urządzeń wentylacyjnych, sanitarnych oraz centralnego ogrzewania. Firma miała przed I wojną światową sieć 10 oddziałów, także na terytorium Rosji europejskiej. Był organizatorem i udziałowcem wielu innych firm warszawskich, m.in. fabryki odlewów żelaznych i warsztatów mechanicznych działającej pod nazwą "Towarzystwo Akcyjne Syrena" (1894-1905) czy biura budowy młynów "Małyszynski i spółka" (1896-1914), Przedsiębiorstwo Urządzeń Ogniotrwałych dla Płynów Łatwopalnych Systemu Martini i Hünecke (1911-1917). Dzięki kontaktom zadziergniętym podczas studiów w Petersburgu przedsiębiorstwa przemysłowe, których Drzewiecki był współwłaścicielem, rozwijały działalność na terenie Rosji. W 1913 był współorganizatorem, a następnie udziałowcem Domu Towarowego Braci Jabłkowskich w Warszawie. Od 1889 roku zaczął pisać artykuły do „Przeglądu Technicznego”. W latach 1899-1919 był prezesem Stowarzyszenia Techników Polskich (obecnie NOT), przyczynił się do budowy jego siedziby przy ul. Czackiego 3/5 w Warszawie. Jako uznany specjalista w dziedzinie zarządzania był także w latach 1898–1902 wykładowcą budowy maszyn w Wyższej Państwowej Szkole Budowy Maszyn i Elektrotechniki im. H. Wawelberga i S. Rotwanda. Był także prezesem Towarzystwa Kursów Naukowych (1905-1918), Dzięki jego inicjatywie wybudowano budynek gimnazjum im. Stanisława Staszica przy ul. Polnej 60 w Warszawie. Po wybuchu I wojny światowej członek zarządu i wiceprezes Centralnego Komitetu Obywatelskiego w Warszawie (1914–1915). Po zajęciu Warszawy przez Niemców w sierpniu 1915 był burmistrzem ustanowionym przez okupantów władz miejskich (1915-1917), a od 2 października 1917 zastępcą prezydenta miasta Zdzisława Lubomirskiego. Po jego wejściu w skład Rady Regencyjnej Królestwa Polskiego 22 marca 1918 został wybrany przez Radę Miejską prezydentem stolicy. Funkcję tę sprawował do 28 listopada 1921. Był prezydentem bardzo pracowitym, obowiązkowym i ofiarnym; z własnych dochodów wypłacał nagrody pracownikom miejskim za dokonane przez nich usprawnienia w pracy. Umiał także dość skutecznie przeciwstawiać się nadmiernym żądaniom niemieckich okupantów. Jego zasługą było też przyłączenie do miasta obszarów podmiejskich, co stworzyło solidne podstawy rozwoju miasta w dobie II Rzeczypospolitej. W 1919 współorganizował Ligę Pracy, której został prezesem (1919–1939), w tym samym czasie kierował Polskim Bankiem Komunalnym. W 1920 powołał do życia w Chrzanowie pierwszą polską fabrykę lokomotyw. Po wybuchu I wojny światowej został członkiem Centralnego Komitetu Obywatelskiego (do 1915). Ponadto był prezesem m.in. Polskiego Towarzystwa Elektrycznego, Polskiego Związku Przemysłu Metalowego, działaczem Centralnego Związku Polskiego Przemysłu, Górnictwa, Handlu i Finansów. Przyczynił się do

reaktywacji po 1918 – Uniwersytetu Warszawskiego, Politechniki Warszawskiej i Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego. W 1931 był współzałożycielem klubu Rotary International. Następnie – od 1935 – był prezesem Instytutu Naukowego Organizacji i Kierownictwa (zał. w 1925). W 1923 zainicjował założenie Komitetu Technicznego dla normalizacji wyrobów przemysłowych przekształconego rok później w Polski Komitet Normalizacyjny. Został jego pierwszym prezesem i piastował to stanowisko aż do wybuchu II wojny światowej. W 1920 dodatkowo został zastępcą prezesa Rady Obrony Stolicy. W latach 1930–1937 był przewodniczącym komisji planowania regionalnego Warszawy. W 1939 roku przewodniczący Rady Nadzorczej Polskiego Banku Komunalnego. Został aresztowany przez Niemców w 1942. W 1943 uwięziony na Pawiaku, zmarł w więzieniu Moabit w Berlinie. Jego prochy zostały w 1949 sprowadzone do Polski. Odznaczony: Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Komandorski Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Komandorskim II Klasy Orderu Wazów (Szwecja). Jego popiersie stoi w warszawskim parku Mirowskim, a Technikum Mechatroniczne nr 1 w Warszawie jest jego imienia.

Po drugiej stronie alejki warto zwrócić uwagę na kwaterę 64²⁹. Kierując się w stronę muru, w kolejnej po lewej stronie **kwaterze P** jest pochowany **dr Tadeusz Hanusz (rząd 4, miejsce 19)**.

Tadeusz Hanusz (1920-1995)

Na jesieni 1939 rozpoczął studia w Wyższej Szkole Budowy Maszyn i Elektrotechniki im. H. Wawelberga i S. Rotwanda, które kontynuował do 1942. Równocześnie pracował w fabrykach warszawskich jako konstruktor. W 1943 przez miesiąc był więziony na Pawiaku. Po powstaniu warszawskim okresowo mieszkał w Kielcach, a po otwarciu Szkoły Inżynierskiej im. H. Wawelberga i S. Rotwanda w Warszawie dokończył studia i w 1946 uzyskał dyplom inżyniera. W latach 1955-57 odbył kurs magisterski w Oddziale Inżynierjino-Ekonomicznym na Wydziale Mechanicznym Technologicznym Politechniki Warszawskiej, po czym podjął w nim pracę, w Katedrze Ekonomiki, Planowania i Organizacji Przedsiębiorstw Budowy Maszyn.

Tuż obok znajduje się Brama IV, gdzie kończy się ta trasa spacerowa. W przypadku dołączenia do trasy z Bram V, VI lub VII można przejść albo ulicą Powązkowską albo wzdłuż muru wewnątrz cmentarza do Bramy II i stamtąd odbyć pozostałą część trasy.

Wchodząc na cmentarz przez Bramę I należy pójść na wprost alejką między kwaterami 3 (z lewej) i 5 (z prawej), skręcić w lewo i dołączyć do trasy.

Wchodząc na cmentarz przez Furtkę można dołączyć do trasy idąc wprost alejką między kwaterami 163 i 164, a następnie skręcić w prawo do kwatery 162 lub w lewo w Aleję Zasłużonych i dołączyć do trasy.

Wchodząc na cmentarz przez Bramę IV można dołączyć do trasy idąc alejką na wprost między kwaterami kolejno: N i O, 44 i 64, 37 i 39, 38 i 40, na skrzyżowaniu z kwaterami C i D dołącza się do trasy, skręcając w nią w prawo (ewentualnie warto od razu zwiedzić groby w kwaterach A i C).

Wchodząc na cmentarz przez Bramę V należy pójść w lewo wzdłuż muru do kwatery g, skręcić lekko w prawo między kwatery g i 63 i dołączyć do trasy.

Wchodząc na cmentarz przez Bramę VI można dołączyć do trasy bezpośrednio przy tej bramie.

Wchodząc na cmentarz przez Bramę VII można dołączyć do trasy skręcając w lewo między kwaterami 346 i 345, a następnie kolejno: 331 i 330, 315 i 314, przy kwaterze 299a dołącza się do trasy.

***Uwaga:** poszukujemy informacji o lokalizacji grobu profesora Wiesława Kowalczewskiego (1933-2016) i ewentualnie o innych grobach osób związanych z uprawianiem nauk o zarządzaniu w Politechnice Warszawskiej.*

opracował Janusz Zawila-Niedźwiecki

²⁹ Kwatera 64: Jadwiga Łuszczewska (1834-1908) – pisarka, poetka, znana jako Deotyma (rząd 1, miejsce 20)